

Per què el món no existeix

Publicat el **29 novembre 2015** per **fnunez**

Gabriel, Markus (2015) *Por qué el mundo no existe*. Barcelona: Pasado y presente.

El mes passat, l'editorial [Pasado & Presente](#) va publicar en castellà el llibre de [Markus Gabriel](#) *Por qué el mundo no existe*. Un llibre de bona filosofia que es llegeix com una novel·la negra. He de confessar que em va fer oblidar el menjar, i que si no arriba a ser perquè tinc fills potser no hauria pogut aturar-me fins arribar al final. Tot i així, el vaig llegir en menys de 24 hores. Ho sospitava, però ara estic segur que el món no existeix.

El llibre es presenta com un llibre de filosofia que tracta del món, de la vida i tota la resta; és a dir, es pregunta què som, d'on venim, cap a on anem... I a més, la resposta és clara: venim d'enlloc i ens dirigim, en una gran expedició, cap a l'infinit. Tractem d'entendre alguna de les múltiples dimensions del que podria semblar només una frase ocurrent.

La resposta més terrible (menys reconfortant) que mai no he llegit sobre el sentit de l'existència humana, la posa Nietzsche en boca de Silè responnent a l

a impertinència de l'ambiciós Mides que volia saber la veritat de la condició humana: "Fills de la misèria i del dolor –li diu Silè a Mides–, el millor per l'home és no haver nascut; però ara, que ja ho saps, el millor és morir el més aviat possible". Difícilment l'animal humà podrà trobar una resposta

diferent si aquesta la cerca mirant cap a l'univers infinit: som pols d'estrelles que durant unes poques respiracions del rutilant univers ens entretenim menjant i reproduint-nos.

És possible que tan atractiva resposta pugui semblar versemblant a qui creu que l'existència és només el sensorialment accessible i confon la realitat física amb tota la realitat del món, com així prediquen que és els científics. "L'univers no és *el tot*. L'univers és el que és explorable per les ciències naturals, però el món és molt més gran que l'univers..." El món, en cas d'existir, seria el domini de totes les coses i tots els fets que tenen lloc sense nosaltres. És clar que en unes respiracions més del monstre infinit, els éssers intel·ligents –i tota la resta- serem calcinats, diu Nietzsche. Però en el món hi ha també totes les coses i tots els fets que existeixen gràcies a nosaltres. El món ho inclou tot: la vida, l'univers i tota la resta... Gabriel argumenta que això que tot ho abraça no pot existir, però sí tota la resta, és clar. Expliquem com és això i també per què els humans volem saber de què va tot això i on som exactament nosaltres, quin és el nostre lloc en el món. Aquest és l'impuls metafísic que caracteritza la nostra condició. És més, s'afirma que podem satisfer la nostra curiositat, és a dir, conèixer com és el món en si, encara que sigui des del nostre punt de vista humà. No podria ser d'una altra manera. Siguem realistes!

El nou realisme que proposa Gabriel no és ni un món sense espectadors ni és el món de l'espectador (una mena de fantasmagoria imaginada). El nou realisme està interessat en el món-amb-espectadors. Però per entendre què implica això hem de partir d'una nova ontologia. Poca cosa. Refem-la breument.

Caldrà que comencem per acceptar que existeixen les fades. És clar que les "fades" no responen al model de realitat física i no poden ser investigades "científicament", però, malgrat això, existeixen, com existeixen els somnis, el futur i els números. Com ja hem dit, el món és més gran que l'univers.

De fet, el món està ple de diferents àmbits objectuals, com si fossin petits mons aïllats. L'exemple que ens posa Gabriel és el d'un restaurant on trobem els cambrers, els cuiners, els que mengen en diferents taules i conversen, hi ha les aranyes que viuen en el sostre, els insectes que es belluguen per terra, els milions de bacteris invisibles... junts uns al costat dels altres i, de vegades, sense interactuar. Existeixen realment, encara que puguin no estar "interconnectats" perquè no hi ha una regla que descriu la totalitat del món.

El món no pot existir. Només pot existir –aquesta és una clau important de l'argument- allò que apareix en el món (i està clar que el món com a totalitat no pot aparèixer, perquè, on ho faria?). En canvi, és evident que els cotxes, els restaurants, els estels, les falses creences, les fades, els somnis... sí que existeixen (se'ns apareixen) encara que no ho facin en els mateixos àmbits objectuals. És important saber on existeixen les coses que existeixen.

Una sala de estar y un planeta no pertenecen al mismo ámbito objetual. Un ámbito objetual es un área que contiene un determinado tipo de objetos y en la que se cumplen reglas que conectan estos objetos entre sí... Los ámbitos objetuales no están delimitados espacialmente (31)... Hay muchos ámbitos objetuales y todos los objetos pertenecen a uno... (salas de estar, planetas, municipios, etc. –que dan cabida a otros objetos-). En condiciones normales, somos muy capaces de distinguir los diferentes ámbitos objetuales (32)

Si algú està pensant que en definitiva tot està fet de matèria (també el nostre cervell on passen moltes d'aquestes coses), vull advertir, encara que aquí no ho pugui mostrar, que el materialisme no només no és demostrable, sinó que, com es demostrarà en el llibre, és absolutament fals.

Sabem, doncs, que el món, de ser alguna cosa, és el context de totes les coses que existeixen i dels fets que tenen lloc en els diferents àmbits objectuals (un fet és quelcom que és cert sobre alguna cosa). Sí, algú ja podria estar objectant o pensant que potser tot es podria reduir a un sol àmbit objectual (el de les coses del món físic-material) i que els fets, aquests únics (o els que siguin) difícilment els podem conèixer perquè només hi ha o pot haver interpretacions. No és possible constatar fets en sí. L'objecció és un clàssic de la filosofia (des de Kant fins als nostres dies).

Aquestes objeccions són a judici de Gabriel falses. Si bé és cert que els humans produïm teories (discursos sobre el món) i que les observacions i registres que fem a través de diferents eines poden donar resultats diferents, el fet de fer registres diferents no vol dir que ho produïm nosaltres, i cal distingir les condicions del procés del coneixement de les condicions d'existència d'allò conegut. Som éssers-en-el-món, però no déus creadors del món en el qual som.

El món existeix. Millor dit: existeixen pluralitat de mons o de coses que apareixen. De fet "existir" (nou concepte important) és la circumstància de què quelcom ens aparegui en un camp de sentit. Cal que les coses ens apareguin en un dels àmbits del món, n'hi ha molts i alguns són independents entre si. Pot passar que la papallona mogui les ales desesperadament en la teranyina de l'habitació del costat i ni jo, ni el meu gos, ni Messi, que està jugant un partit de futbol a Sebastpol, ens n'assabentem, ni tingui cap repercussió.

I compte, encara que aquest és un altre tema important que hauré d'obviar, que una cosa aparegui no vol dir que sigui veritat: poden aparèixer pensaments falsos, com per exemple que hi ha bruixes, la qual cosa no vol dir que apareguin els objectes sobre els quals tracten aquests pensaments.

El sentit, per ser breu, és la forma en què apareix un objecte. I no hi ha objectes fora dels camps de sentit. En el pla ontològic, és indiferent si algú ho percep o no. Tot té lloc enlloc, és a dir, tenen lloc infinitat de coses alhora, encara que de moltes no ens n'assabentem. El llenguatge i la cultura és la manera humana de fer significatius alguns d'aquests esdeveniments.

Los campos de sentido son áreas en las que determinados objetos aparecen de una manera determinada. En los ámbitos objetuales, y desde luego en las cantidades, se hace en cambio abstracción de ello. Así, pues, dos campos de sentido pueden referirse a los mismos objetos, que aparecen en ellos de forma diferente (77). [per exemple, dependent del camp de sentit, una mà pot ser un munt d'àtoms, una obra d'art o un instrument per fer alguna cosa]

A hores d'ara, en l'argumentació hauria de quedar clar que només coneixem una part de l'infinít des de la perspectiva humana. Em remeto a la lectura del llibre perquè es pugui veure clar com malgrat la indiferència d'allò que pugui tenir lloc en un àmbit objectual, els objectes no són indiferents als camps de sentit en què apareixen, per la qual cosa hem de conèixer el sentit d'un camp de sentit per saber en quin camp de sentit ens trobem i els objectes amb els quals ens

podem trobar. Alguns camps de sentit només són accessibles per als humans.

Amb això vull dir –interpreto que Gabriel ens està dient, i així ho afirma- que no es pot mirar el món des de “cap lloc” (que si estiguéssim fora). La vida humana, diu a la pàgina 105, és un moviment continu per diferents camps de sentit, les relacions entre els quals anem descobrint o imaginant. Amb això també s’està afirmant que la realitat és molt més àmplia del que coneixem i pot ser distinta de com la coneixem, el que no vol dir que no n’hi hagi o que no la coneguem en si.

La comprensión de que el mundo no existe y de que solo hay campos de sentido que se multiplican infinitamente en infinitas variaciones, nos permite concentrarnos en el ser humano con independencia de cualquier visión particular del mundo. Todas las concepciones del mundo son de hecho falsas porque suponen que hay un mundo del que formarse una imagen. (106)

En el fascinant llibre de M. Gabriel, també es parla del sentit de la religió i de l’art, però ara no ho podem explicar.

El llibre acaba amb una resposta al problema del sentit, com li pertoca a un llibre de filosofia. La resposta, la indicació, no vol obviar la condició humana des de la qual estem en el món per tal que no desaparegui tot sentit humà si només ens fixem en l’univers (que fa quinze mil milions d’anys que s’expandeix a la velocitat de la llum en totes les direccions!).

La respuesta a la pregunta sobre el sentido de la vida está en el sentido mismo. El hecho de que haya infinitos sentidos que podemos reconocer y cambiar, ya es el sentido. O para decirlo en pocas palabras: el sentido de la vida es la vida, la confrontación con el sentido infinito en la que afortunadamente podemos participar. (217)

En la contraportada de l’edició de Pasado & Presente és destaca un afirmació de Slavoj Zizek sobre el llibre de Gabriel de les que poden semblar de compromís i vàlides per a qualsevol llibre de filosofia: “Un ejercicio intel·lectual de primer orden”. Deixeu-me dir que comparteixo la sentència però que, si se’m permet, afegiria que el llibre és molt més que un exercici, és tota una proposta de com fer filosofia i de comprendre el món, la vida i tota la resta des d’una nova perspectiva.

Aquesta entrada s'ha publicat dins de **_Pensament, Ressenyes** per **fnunez**. Afegeix a les adreces d'interès l'**enllaç permanent** [<http://humanitats.blogs.uoc.edu/2015/11/29/per-que-el-mon-no-existeix/>].

Utilitzem galetes pròpies i de tercers. L’anàlisi de les dades que recopilem ens permet millorar el web i oferir una informació i uns serveis més personalitzats. Si continues navegant, considerem que n’acceptes l’ús. Per a més informació, consulta la **política de galetes**.